

Oikeusministeriö
Lainsäädäntöneuvos Erkki Rajaniemi

SÄÄTIÖLAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN, VASTAUS LAUSUNTOPYYNTÖÖN/28.6.2010

Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö (Hoas) esittää lausuntonaan seuraavaa;

Säätiölainsäädännön uudistaminen on välttämättömänä ja uudistamiselle asetetut tavoitteet ovat hyviä. Pyritään niillä edistämään ja kehittämään säätiöiden toimintamahdollisuuksia. Toivomme, että säätiölain kokonaisuudistus tarpeellisine siirtymäsäännöksineen saataisiin toteutettua mahdollisimman nopealla aikataululla.

Olemme säätiölainsäädännön kokonaisuudistuksen ja valitun avoimen uudistamistyön periaatteen kannalla, jotta lainsäädäntö saadaan riittävän kattavasti päivitettyä ja modernisoitua (4.2).

Vaikka uudistuksen yhteydessä käytävä veropoliittinen keskustelu on välttämätöntä, uudistustyö tulisi pyrkiä aikataulusyistä johtuen ensivaiheessa rajaamaan säätiöoikeudelliseen uudistukseen. Verolainsäädäntöä voitaneen tarkentaa asteittain uusitun säätiölainsäädännön kokemusten pohjalta (4.3).

Eri säätiöiden ominaispiirteet ml. jatkuvarahoitteiset säätiöt tulisi huomioida nykyistä paremmin säätiölaissa. Piirteiden tunnistamiseksi pitäisi kartoittaa ja analysoida toimivien säätiöiden tarkoitusta ja toimintaa. Mallina voisi olla lausuntopyynnön liitteenä olevan kansainvälisen säätiövertailun toteutustapa. Selvitystyö tukisi myös koko uudistuksen suuntaamista käytännön tarpeita ja vaatimuksia vastaavaksi (4.4).

Lainsäädännössä tulisi lisätä tahdonvaltaisen sääntelyn osuutta. Ainakin palvelualalla toimivan säätiön näkökulmasta tämä voisi tuoda joustavuutta toiminnan kehittämiseen. Vastaavasti kohtuulliselle tiedonantovelvollisuuden lisäämiselle emme näe esteitä mikäli se katsotaan tarpeelliseksi. Keskeisenä pakottavana säännöksenä tulee tietysti turvata säätiön tarkoituksen toteutuminen myös jatkossa (kohta 4.6).

Säätiön määritelmää pitäisi avata säätiölakiin. Säätiöille saattaa olla mahdotonta määritellä suppeaa toiminnallista tunnusmerkistöä, koska niiden tarkoitus ja toimiala voivat vaihdella suuresti. Nykyiset nimikkeet ovat vanhentuneita ja vaikeaselkoisina luovat jopa negatiivisia mielikuvia koko säätiötoimintaa kohtaan. Määritelmiä tulisi muuttaa nykykieleen ymmärrettäviksi ja tarkoitustaan paremmin kuvaaviksi. Uusia nimikkeitä voisivat olla esimerkiksi apurahasäätiöt ja palvelusäätiöt, jotka niminä kertovat jo toiminnan tarkoituksesta.

Säätiön tarkoitusta ja toimintaa (kohta 5.3) koskevat säännökset ja sanamuodot antavat aihetta lukuisiin tulkintoihin. Epäselvästä hyödyllisyys vaatimuksesta voitaisiin harkita luopumista, jos lainmukaisuusedellytykset täyttyvät ja tarkoitus on määritelty selvästi säännöissä. Yleishyödyllisyys verolainsäädäntöön pohjautuvana terminä tietysti säilyisi.

Uuteen säätiölakiin tulisi lisätä liiketoiminnan harjoittamista koskevat säännökset ja yhtenäistää säännöstöä vähintäänkin pohjoismaalaiselle tasolle. Samalla selkiinnyttäisiin epäselvää välillisen liiketoiminnan harjoittamista ja luvallisuutta.

Muun muassa Tanskassa on määritelty kaupallinen säätiö ja sille oma lainsäädäntö. Vastaavaa erityislainsäädäntöä tulisi harkita meillekin.

Säätiöiden toiminnan ja niiden jatkuvan kehittämisen kannalta on erittäin tärkeää, että uudessa laissa huomioidaan säätiöiden toimiala- ja erityisvaatimukset nykyistä tarkemmin. Erilaiset toiminta- ja kilpailuympäristöt sekä toiminta-alueet tuovat säätiöiden toimintaan paljon erityisvaatimuksia.

Kansainvälistyminen on tuonut myös säätiöille uusia mahdollisuuksia mutta myös vaatimuksia. Monilla säätiöillä on laajoja kansainvälisiä yhteistyöverkostoja ja kumppaneita. Säätiö toimintamuotona on myös globaali. Toivottavasti muualta saatuja kokemuksia ja malleja pystytään hyödyntämään soveltuvien osien uuden säätiölakimme valmistelussa. Tämä aktivoisi osaltaan myös kansainvälistä yhteistoimintaa ja helpottaisi vertailujen tekemistä.

Hyvä hallinto (kohta 5.6) on keskeinen ja ajankohtainen asia myös säätiöissä. Lainsäädännössä tulisi pyrkiä määrittelemään keskeiset hyvän hallintotavan velvoitteet. Läpinäkyvyyden osalta kannattamme ajatusta, jossa konsernitilinpäätöksen avoimuusvaatimuksia yhdenmukaistettaisiin vastaavaa toimintaa harjoittavien yritysten kanssa. Monet kehittämishakuiset säätiöt hakevat nykyään myös tunnuslukuihin ja laatumittareihin vertailupohjaa vastaavaa toimintaa harjoittavilta yrityksistä.

Hyvää hallintotapaa määriteltäessä apurahasäätiöiden ansiokas ohjeistus antaa hyvää raamia joskaan ei aivan sellaisenaan vielä sovellu esimerkiksi palvelusäätiöön. Esteellisyys- huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuuden ohella voisi lakiin selkiinnyttää sekä hallituksen että toimitusjohtajan/asiamiehen vastuuta.

Säätiövalvonnan (kohta 5.7) kannalta nykyiset keskeiset instituutiot ovat riittäviä ja oikeita tahoja. Valvonnan ohella haluamme korostaa ohjaavuuden ja tulevaisuuteen luotaavan ennakoivan tiedonsaannin merkitystä esimerkiksi säätiöitä koskevista tulkinnoista, muutoksista sekä lain hengen mukaisista menettelytavoista. Valvovan viranomaisen olisikin hyvä järjestää määrääjain tapahtuvaa tiedon- ja kokemusten-vaihtoa erityyppisille säätiöille. Monien säätiöiden hallintokin on aika kevyt, eikä asiantuntemusta ja vuorovaikutusta näihin tärkeisiin asioihin ole koskaan liiaksi.

Säätiön varojen sijoittamista koskeva tarkoitussidonnaisuusnormi on mielestämme selkeä. Vakiintuneena ja hyvin tunnettuna se toimii riittävänä ohjeistuksena hallitukselle(5.8).

HELSINGIN SEUDUN OPISKELIJA-ASUNTOSÄÄTIÖ

Heikki Valkjärvi
toimitusjohtaja